LĒMUMI

KOMISIJAS LĒMUMS (ES) 2020/1205

(2020. gada 6. augusts)

par valsts noteikumiem, par kuriem atbilstoši Līguma par Eiropas Savienības darbību 114. panta 4. punktam paziņojusi Slovākijas Republika un kuri attiecas uz kadmija saturu fosfāta mēslošanas līdzekļos

(izziņots ar dokumenta numuru C(2020) 5285)

(Autentisks ir tikai teksts slovāku valodā)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 114. panta 6. punktu,

tā kā:

1. **FAKTI UN PROCEDŪRA**

(1) Slovākijas Republika 2019. gada 9. augustā, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 114. panta 4. punktu, paziņoja Komisijai par nodomu atstāt spēkā valsts noteikumus par kadmija saturu fosfāta mēslošanas līdzekļos, atkāpjoties no Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/1009 ([1]) prasībām.

1.1. **Savienības tiesību akti**

1.1.1. *LESD 114. panta 4. un 6. punkts*

(2) LESD 114. panta 4. un 6. punktā ir noteikts šādi:

"4. Ja pēc tam, kad Eiropas Parlaments un Padome, tikai Padome vai Komisija ir noteikusi saskaņošanas pasākumu, kāda dalībvalsts uzskata par vajadzīgu atstāt spēkā savus noteikumus 36. pantā minēto būtisko iemeslu dēļ vai nolūkā aizsargāt vidi vai darba vidi, tā dara Komisijai zināmus šos noteikumus, kā arī pamatojumu to atstāšanai spēkā.

(..)

6. Komisija sešos mēnešos pēc 4. (..) punktā minētās paziņošanas apstiprina vai noraida attiecīgos valsts noteikumus, iepriekš pārbaudot, vai tie nav patvaļīgas diskriminācijas līdzeklis vai slēpts ierobežojums tirdzniecībā starp dalībvalstīm un nerada šķēršļus iekšējā tirgus darbībai.

Ja šajā laikā Komisija lēmumu nav pieņēmusi, 4. (..) punktā minētos noteikumus uzskata par apstiprinātiem.

Komisija var informēt attiecīgo dalībvalsti, ka šajā punktā minēto laiku var vēl pagarināt uz laiku līdz sešiem mēnešiem, ja to attaisno jautājuma sarežģītība un cilvēku veselība netiek apdraudēta."

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1009 (2019. gada 5. jūnijs), ar ko nosaka noteikumus par to, kā tirgū dara pieejamus ES mēslošanas līdzekļus, un ar ko groza Regulas (EK) Nr. 1069/2009 un (EK) Nr. 1107/2009 un atceļ Regulu (EK) Nr. 2003/2003 (OV L 170, 25.6.2019., 1. lpp.).

1.2. **Saskaņošanas noteikumi mēslošanas līdzekļu jomā**

1.2.1. *Regula (EK) Nr. 2003/2003*

(3) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 2003/2003 ([2]) attiecas uz produktiem, kurus laiž tirgū kā mēslošanas līdzekļus, kas apzīmēti kā "EK mēslošanas līdzekļi". Mēslošanas līdzekli, kas pieder pie kāda no Regulas (EK) Nr. 2003/2003 I pielikumā uzskaitītajiem mēslošanas līdzekļu tipiem un atbilst minētajā regulā paredzētajiem nosacījumiem, var apzīmēt kā "EK mēslošanas līdzekli", un tas var tikt brīvi apgrozīts iekšējā tirgū.

(4) Regulas (EK) Nr. 2003/2003 I pielikumā ir sniegts pilns to mēslošanas līdzekļu tipu saraksts, uz kuriem attiecas saskaņošanas noteikumi. Katram mēslošanas līdzekļu tipam ir īpašas prasības, piemēram, attiecībā uz barības vielu saturu, barības vielu šķīdību vai pārstrādes metodēm.

(5) Regula (EK) Nr. 2003/2003 galvenokārt attiecas uz neorganiskiem mēslošanas līdzekļiem. Dažiem mēslošanas līdzekļu tipiem, uz ko attiecas šī regula, fosfora saturs ir 5 masas % fosfora pentoksīda (P_2O_5) ekvivalenta vai augstāks.

(6) Regulas (EK) Nr. 2003/2003 5. pantā ir noteikts princips par EK mēslošanas līdzekļu brīvu apgrozību iekšējā tirgū un norādīts, ka dalībvalstis sastāva, identifikācijas, marķējuma vai iepakojuma dēļ un pamatojoties uz citiem minētās regulas noteikumiem, nedrīkst aizliegt, ierobežot vai traucēt mēslošanas līdzekļu laišanu tirgū, ja tie atbilst minētās regulas noteikumiem.

(7) Regula (EK) Nr. 2003/2003 nenosaka robežvērtības piemaisījumu saturam EK mēslošanas līdzekļos. Tādēļ ar dažiem izņēmumiem, kuru pamatā ir Komisijas lēmumi, ar ko piemēroti attiecīgie LESD noteikumi ([3]), EK mēslošanas līdzekļi ar fosfora saturu vismaz 5 % P_2O_5 iekšējā tirgū ir brīvā apgrozībā, neatkarīgi no kadmija satura tajos.

(8) Tomēr Komisijas nodoms risināt jautājumu par nejaušu kadmija saturu minerālmēslos tika paziņots jau Regulas (EK) Nr. 2003/2003 15. apsvērumā. Tajā teikts: "Mēslošanas līdzekļiem var būt piemaisījumi, kas var potenciāli apdraudēt cilvēku un dzīvnieku veselību un vidi. Pēc Toksikoloģijas, ekotoksikoloģijas un vides zinātniskās komitejas (SCTEE) atzinuma saņemšanas Komisija izskata jautājumu par nejaušu kadmija saturu minerālmēslos un gatavo priekšlikumu regulai, ko tā grib iesniegt Eiropas parlamentam un Padomei. Pēc vajadzības līdzīgu pārskatu gatavo par citiem piemaisījumiem."

1.2.2. *Regula (ES) 2019/1009*

(9) Regula (ES) 2019/1009 nosaka saskaņošanas noteikumus "ES mēslošanas līdzekļiem". Tā atceļ Regulu (EK) Nr. 2003/2003 ar 2022. gada 16. jūliju.

(10) ES mēslošanas līdzekļi ir mēslošanas līdzekļi, kuriem, darot tos pieejamus iekšējā tirgū, ir uzlikta *CE* zīme. ES mēslošanas līdzeklim jāatbilst prasībām, kas noteiktas Regulā (ES) 2019/1009 attiecīgajai mēslošanas līdzekļu funkcionālajai kategorijai ("*PFC*") un komponentmateriālu kategorijai vai kategorijām, un tam jābūt marķētam saskaņā ar minētajā regulā noteiktajām marķēšanas prasībām. ES mēslošanas līdzekļiem ir septiņas *PFC*, no kurām viena attiecas uz mēslojumu.

(11) Regula (ES) 2019/1009 attiecas uz neorganiskiem mēslošanas līdzekļiem vispārīgākā veidā nekā Regulas (EK) Nr. 2003/2003 I pielikums un paredz dažas vispārīgas prasības attiecībā uz to kvalitāti un drošību. Turklāt Regulu (ES) 2019/1009 piemēro organiskajiem mēslošanas līdzekļiem un organominerālajiem mēslošanas līdzekļiem, kuri Regulas (EK) Nr. 2003/2003 materiālajā piemērošanas jomā neietilpst.

(12) Ar Regulu (ES) 2019/1009 Savienības līmenī ievieš jēdzienu "fosfāta mēslošanas līdzekļi", ko attiecina uz organominerālajiem mēslošanas līdzekļiem vai neorganiskiem makroelementu mēslošanas līdzekļiem, kuros fosfora saturs ir vismaz 5 % P_2O_5.

([2]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 2003/2003 (2003. gada 13. oktobris) par mēslošanas līdzekļiem (OV L 304, 21.11.2003., 1. lpp.).

([3]) Skatīt šādus Komisijas 2006. gada 3. janvāra lēmumus: Lēmums 2006/347/EK par valsts noteikumiem, par kuriem paziņojusi Zviedrijas Karaliste atbilstoši EK Līguma 95. panta 4. punktam attiecībā uz maksimālo pieļaujamo kadmija saturu mēslošanas līdzekļos (OV L 129, 17.5.2006., 19. lpp.); Lēmums 2006/348/EK par valsts noteikumiem, par kuriem paziņojusi Somijas Republika atbilstoši EK Līguma 95. panta 4. punktam attiecībā uz maksimālo pieļaujamo kadmija saturu mēslošanas līdzekļos (OV L 129, 17.5.2006., 25. lpp.); Lēmums 2006/349/EK par valsts noteikumiem, par kuriem paziņojusi Austrijas Republika atbilstoši EK Līguma 95. panta 4. punktam attiecībā uz maksimālo pieļaujamo kadmija saturu mēslošanas līdzekļos (OV L 129, 17.5.2006., 31. lpp.).

(13) Regula (ES) 2019/1009 pirmo reizi Savienības līmenī nosaka robežvērtības piemaisījumu saturam ES mēslošanas līdzekļos. Saskaņā ar *PFC* 1(B) ("Organominerālais mēslošanas līdzeklis") 3. punkta a) apakšpunkta ii) punktu un *PFC* 1(C)(I) ("Neorganisks makroelementu mēslošanas līdzeklis") 2. punkta a) apakšpunkta ii) punktu minētās regulas I pielikumā kadmija saturs fosfāta mēslošanas līdzekļos nedrīkst pārsniegt robežvērtību 60 mg uz kg P_2O_5.

(14) Brīvas aprites princips ir ietverts Regulas (ES) 2019/1009 3. panta 1. punktā, saskaņā ar kuru dalībvalstis tādu iemeslu dēļ, kas saistīti ar sastāvu, marķējumu vai citiem aspektiem, uz kuriem attiecas minētā regula, nekavē darīt pieejamus tirgū tādus ES mēslošanas līdzekļus, kas atbilst minētās regulas prasībām. Tomēr saskaņā ar Regulas (ES) 2019/1009 3. panta 2. punktu tās dalībvalstis, kas 2019. gada 14. jūlijā izmanto atkāpi no Regulas (EK) Nr. 2003/2003 attiecībā uz kadmija saturu mēslošanas līdzekļos, kura piešķirta saskaņā ar LESD 114. panta 4. punktu, var turpināt piemērot valsts robežvērtības kadmija saturam fosfāta mēslošanas līdzekļos līdz brīdim, kad Savienības līmenī tiek piemērotas saskaņotas robežvērtības kadmija saturam fosfāta mēslošanas līdzekļos, kas ir vienādas ar valsts robežvērtībām vai zemākas par tām.

(15) Turklāt Komisijai ir uzdots līdz 2026. gada 16. jūlijam kadmija satura robežvērtības fosfāta mēslošanas līdzekļos pārskatīt, lai izvērtētu iespēju šīs robežvērtības samazināt līdz atbilstīgam zemākam līmenim. Komisijai jāņem vērā vides faktori, jo īpaši augsnes un klimatisko apstākļu kontekstā, veselības faktori, kā arī sociālekonomiskie faktori, tostarp apgādes drošības apsvērumi.

1.2.3. *Izvēles režīms*

(16) Mēslošanas līdzekļu tirgus ES ir tikai daļēji saskaņots.

(17) Regulas (EK) Nr. 2003/2003 mērķis ir nodrošināt EK mēslošanas līdzekļu brīvu apgrozību iekšējā tirgū. Tomēr minētā regula neietekmē "valsts mēslošanas līdzekļus", kas laisti dalībvalstu tirgū saskaņā ar attiecīgajiem valsts tiesību aktiem. Ražotāji var izvēlēties, vai tirgot mēslošanas līdzekli kā "EK mēslošanas līdzekli" vai kā "valsts mēslošanas līdzekli".

(18) Regula (ES) 2019/1009 izvēles režīmu nemaina. Tādējādi tā nodrošina ES mēslošanas līdzekļu brīvu apriti iekšējā tirgū un arī turpmāk ļauj laist tirgū valsts mēslošanas līdzekļus. Izvēle jāizdara ražotājam.

(19) Kā izriet no Regulu (EK) Nr. 2003/2003 un (ES) 2019/1009 prasībām, dalībvalstis nedrīkst traucēt prasībām atbilstošu EK mēslošanas līdzekļu un attiecīgi ES mēslošanas līdzekļu laišanu tirgū tādu iemeslu dēļ, kas cita starpā saistīti ar kadmija saturu.

(20) Tomēr dalībvalstis var saglabāt vai ieviest robežvērtības, kuras uzskata par lietderīgām attiecībā uz piemaisījumiem valsts mēslošanas līdzekļos. Jebkuru dalībvalsti lielākā vai mazākā mērā apdraud risks, ko kadmija uzkrāšanās rada augkopības ilgtermiņa ilgtspējai. Lielākā daļa dalībvalstu jau ir ieviesušas noteikumus, ar ko ierobežo kadmija saturu valsts mēslošanas līdzekļos, lai samazinātu kadmija emisijas vidē un tādējādi arī cilvēku eksponētību kadmijam. Šis lēmums neattiecas uz minētajiem noteikumiem.

(21) Tādējādi Savienības saskaņošanas noteikumi pastāv līdzās valstu noteikumiem, kas piemērojami mēslošanas līdzekļiem.

1.3. **Paziņotie valsts noteikumi**

(22) Valsts noteikumi, par kuriem paziņojusi Slovākijas Republika, attiecībā uz kadmija robežvērtību fosfāta mēslošanas līdzekļos ("paziņotie valsts noteikumi") ir ietverti Slovākijas Lauksaimniecības ministrijas Dekrētā Nr. 577/2005, ar ko nosaka mēslošanas līdzekļu tipus, sastāvu, mēslošanas līdzekļu iepakojumu un marķējumu, analītiskās metodes mēslošanas līdzekļu testēšanai, riska elementus un to robežvērtības atsevišķām mēslošanas līdzekļu grupām, atļautās novirzes un robežvērtības lauksaimniecības mēslošanas līdzekļiem saistībā ar Likumu Nr. 136/2000 par mēslošanas līdzekļiem un Likumu Nr. 220/2004 par lauksaimniecības zemes aizsardzību un izmantošanu.

(23) Dekrēta Nr. 577/2005 3. pielikuma 1. punktā ir noteikta kadmija robežvērtība 20 mg uz kg P_2O_5. Šī robežvērtība attiecas uz trīs mēslošanas līdzekļu kategorijām – fosforu saturošiem mēslošanas līdzekļiem, kombinētiem mēslošanas līdzekļiem un mikroelementu mēslošanas līdzekļiem – neatkarīgi no to P_2O_5 satura. Robežvērtība neattiecas uz EK mēslošanas līdzekļiem saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 2003/2003.

(24) Slovākijas Republika Komisijai iesniegtajā paziņojumā un papildu informācijā ir skaidri norādījusi, ka paziņojums attiecas tikai uz fosfāta mēslošanas līdzekļiem, kuriem piemēro Regulu (ES) 2019/1009 un kuri ir pieejami Slovākijas tirgū. Šādi mēslošanas līdzekļi ir minēti *PFC* 1(B) 3. punkta a) apakšpunkta ii) punktā un *PFC* 1(C)(I) 2. punkta a) apakšpunkta ii) punktā minētās regulas II daļas I pielikumā, kas attiecas uz neorganiskiem mēslošanas līdzekļiem un organominerālajiem mēslošanas līdzekļiem, kuru kopējais fosfora saturs ir vismaz 5 masas % fosfora pentoksīda (P_2O_5) ekvivalenta.

(25) Turklāt Slovākijas Republika ir apstiprinājusi, ka tā neiesniedz pieteikumu par citām atkāpēm attiecībā uz mēslošanas līdzekļu laišanu tirgū Regulas (ES) 2019/1009 izpratnē.

1.4. **Procedūra**

(26) Regulas (ES) 2019/1009 pieņemšanas laikā Slovākijas Republika, kā arī Ungārija un Čehijas Republika parakstīja politisku deklarāciju, paužot nožēlu par galīgā kompromisa nepietiekamo stingrību attiecībā uz kadmija robežvērtību fosfāta mēslošanas līdzekļos un jau paužot savu atbalstu valstu atkāpēm no tās, pamatojoties uz LESD 114. panta 4. punktu.

(27) Slovākijas Republika ar 2019. gada 9. augusta vēstuli paziņoja Komisijai par nodomu atstāt spēkā valsts noteikumus par kadmija saturu fosfāta mēslošanas līdzekļos, atkāpjoties no Regulas (ES) 2019/1009 prasībām. Saskaņā ar LESD 114. panta 4. punktu kopā ar LESD 36. pantu Slovākijas Republikas pamatojums ir balstīts uz būtiskiem iemesliem, kas saistīti ar cilvēka veselības un vides aizsardzību.

(28) Komisija ar 2019. gada 29. augusta vēstuli apstiprināja paziņojuma saņemšanu un informēja Slovākijas iestādes, ka sešu mēnešu termiņš izvērtēšanai saskaņā ar LESD 114. panta 6. punktu beidzas 2020. gada 10. februārī.

(29) Savu paziņojumu saskaņā ar LESD 114. panta 4. punktu Slovākijas iestādes pamatoja, nosūtot Komisijai papildu informāciju ar 2019. gada 27. septembra vēstuli. Šī informācija ietver dažus paskaidrojumus par to paziņoto valsts noteikumu materiālo piemērošanas jomu, kurus Slovākijas Republika vēlas atstāt spēkā, kā arī detalizētu informāciju par mēslošanas līdzekļu tirgu Slovākijā.

(30) Papildus minētajai papildu informācijai Slovākijas Republika ar 2019. gada 8. novembra vēstuli nosūtīja Francijas aģentūras *ANSES* veikto pētījumu par eksponētību kadmijam, kurā sniegti priekšlikumi attiecībā uz norīšanas toksicitātes atsauces vērtībām (*TRV*), etalona sanitārajām vērtībām organismā (piemēram, asinīs un urīnā) un kadmija satura robežvērtības mēslošanas līdzekļos, kā arī atbalstu kultūraugiem, lai kontrolētu lauksaimniecības augsnes piesārņojumu un augkopības produkcijas piesārņojumu ([4]).

(31) Pēc tam Komisija par šo paziņojumu publicēja informāciju *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ([5]), lai Slovākijas Republikas nodomu atstāt spēkā valsts noteikumus un pieprasījumam sniegto pamatojumu darītu zināmus pārējām ieinteresētajām personām. Ar 2019. gada 19. novembra vēstuli Komisija par paziņojumu informēja arī citas dalībvalstis un deva tām iespēju 30 dienu laikā par šo jautājumu iesniegt komentārus.

(32) Šajā termiņā Komisija saņēma komentārus no divām dalībvalstīm: Čehijas Republikas un Beļģijas Karalistes. Abas dalībvalstis norādīja, ka tām nav piezīmju par šo paziņojumu. Pēc šīs informācijas publicēšanas *Oficiālajā Vēstnesī* komentāri netika saņemti.

(33) Lēmumā, par kuru paziņots 2020. gada 29. janvārī ([6]), saskaņā ar LESD 114. panta 6. punkta trešo daļu un ņemot vērā jautājuma sarežģītību, kā arī to, ka pagarinājums pats par sevi nerada cilvēka veselības apdraudējumu, Komisija uzskatīja par pamatotu pagarināt periodu, kas minēts LESD 114. panta 6. punkta pirmajā daļā, vēl uz sešiem mēnešiem, proti, līdz 2020. gada 10. augustam. Tā kā jautājuma sarežģītība bija saistīta ar pieņemamības nosacījumiem, Komisija paredzēja lemt par paziņojuma pieņemamību šajā lēmumā.

([4]) *Avis de l'Agence nationale de sécurité sanitaire de l'alimentation, de l'environnement et du travail relatif a l'Exposition au cadmium (CAS n°7440-43-9), – Propositions de valeurs toxicologiques de référence (VTR) par ingestion, de valeurs sanitaires repères dans les milieux biologiques (sang, urine, …) et de niveaux en cadmium dans les matières fertilisantes et supports de culture permettant de maîtriser la pollution des sols agricoles et la contamination des productions végétales*: https://www.anses.fr/fr/system/files/VSR2015SA0140.pdf.

([5]) OV C 394, 21.11.2019., 2. lpp.

([6]) Komisijas Lēmums, ar ko pagarina Līguma par Eiropas Savienības darbību 114. panta 6. punktā minēto laikposmu attiecībā uz saskaņā ar Līguma 114. panta 4. punktu Slovākijas Republikas paziņotajiem valsts noteikumiem par maksimālo pieļaujamo kadmija saturu mēslošanas līdzekļos (C(2020) 376 final).

2. **NOVĒRTĒJUMS**

2.1. **Pieņemamība**

(34) Saskaņā ar LESD 114. panta 4. un 6. punktu pēc tam, kad pieņemts saskaņošanas pasākums, dalībvalsts LESD 36. pantā minēto būtisko iemeslu dēļ vai vides vai darba vides aizsargāšanas labad drīkst atstāt spēkā savus stingrākos valsts noteikumus, ja vien tā šos noteikumus dara zināmus Komisijai un ja Komisija tos apstiprina.

(35) Slovākijas Republika lūdz Komisiju piešķirt atkāpi, saskaņā ar kuru Slovākijas Republikas tirgū atļauts laist tikai tādus fosfāta mēslošanas līdzekļus ar fosfora pentoksīda (P_2O_5) saturu vismaz 5 % P_2O_5, kuri satur ne vairāk kā 20 mg kadmija uz kg P_2O_5. Slovākijas Republika 2019. gada 27. septembra vēstulē paskaidroja, ka tās nodoms ir atstāt spēkā atkāpi no robežvērtības, kas noteikta attiecībā uz kadmiju fosfāta mēslošanas līdzekļos (gan neorganiskos makroelementu mēslošanas līdzekļos, gan organominerālajos mēslošanas līdzekļos).

(36) Lai pārliecinātos par paziņojuma pieņemamību, Komisijai jānovērtē, vai attiecīgie paziņotie valsts noteikumi ir iepriekš pastāvošs pasākums, kas atkāpjas no jaunieviestā saskaņošanas noteikuma, un vai tie ir stingrāki.

2.1.1. *Par paziņoto valsts noteikumu iepriekšpastāvēšanu*

(37) Šajā novērtējumā ir svarīgi ņemt vērā esošās situācijas īpašo sarežģītību.

(38) Pirmkārt, šauri definētu EK mēslošanas līdzekļu tipu izsmeļošais saraksts, kas iekļauts Regulā (EK) Nr. 2003/2003, tiks aizstāts ar pilnīgi citu regulatīvo režīmu. Ar Regulu (ES) 2019/1009 šie mēslošanas līdzekļu tipi tiks aizstāti ar daudz vispārīgākām mēslošanas līdzekļu kategorijām un saskaņošanas joma tiks paplašināta, iekļaujot tajā citu kategoriju līdzekļus, ne tikai mēslošanas līdzekļus. Citiem vārdiem, Regula (ES) 2019/1009 attieksies uz visiem līdzekļiem, kas iepriekš saskaņoti atbilstīgi Regulai (EK) Nr. 2003/2003, tomēr tā būs pirmais ES saskaņošanas pasākums noteiktām mēslošanas līdzekļu kategorijām, uz kurām attieksies tās paplašinātā saskaņošanas joma.

(39) Otrkārt, lai gan ar Regulu (EK) Nr. 2003/2003 tiek saskaņotas prasības par EK mēslošanas līdzekļiem, tajā nav paredzēta saskaņota robežvērtība kadmijam. Citiem vārdiem, dažiem mēslošanas līdzekļiem, uz kuriem attiecas paziņotie valsts noteikumi, jau ir piemēroti saskaņošanas pasākumi, tomēr šie saskaņošanas pasākumi līdz šim nav attiekušies uz risku, ko mēģina novērst paziņotie valsts noteikumi.

(40) Treškārt, Slovākijas Republika neiesniedza pieteikumu par atkāpi no Regulas (EK) Nr. 2003/2003 un pašlaik nepiemēro kadmija robežvērtību attiecībā uz EK mēslošanas līdzekļiem.

(41) Šādi sarežģīti aspekti rada jautājumu, vai paziņotos valsts noteikumus var uzskatīt par atstātiem spēkā un paziņojamiem Komisijai saskaņā ar LESD 114. panta 4. punktu attiecībā uz Regulu (ES) 2019/1009, vienlaikus ņemot vērā ar Regulu (EK) Nr. 2003/2003 īstenoto saskaņošanu.

(42) No vienas puses, Regulas (ES) 2019/1009 3. panta 2. punkts attiecina iepriekšējās atkāpes no Regulas (EK) Nr. 2003/2003 5. panta uz Regulas (ES) 2019/1009 3. panta 1. punktu, tādējādi ļaujot spēkā esošos valstu pasākumus, ko, pamatojoties uz saskaņā ar LESD 114. panta 4. punktu sniegtiem paziņojumiem un saskaņā ar LESD 114. panta 6. punktu pieņemtiem Komisijas lēmumiem, likumīgi piemēro mēslošanas līdzekļiem, uz kuriem attiecas Regulā (EK) Nr. 2003/2003 paredzētā saskaņošanas joma, piemērot arī ES mēslošanas līdzekļiem, uz kuriem paplašinātā saskaņošanas joma attieksies pirmo reizi saskaņā ar Regulu (ES) 2019/1009. Tas apliecina, ka Regula (ES) 2019/1009 turpina saskaņošanu, kas izriet no Regulas (EK) Nr. 2003/2003.

(43) No otras puses, Regulas (ES) 2019/1009 11. apsvērums apstiprina, ka likumdevējs, pārfrāzējot LESD 114. panta 4. punktu, uzskata – veicot novērtējumu saskaņā ar LESD 114. panta 4. punktu, jāņem vērā Regula (ES) 2019/1009:

> "Vairākās dalībvalstīs pastāv valsts noteikumi, ar kuriem ar cilvēka veselības un vides aizsardzību saistītu iemeslu dēļ ierobežo kadmija saturu fosfāta mēslošanas līdzekļos. Ja kāda dalībvalsts uzskata, ka šādi valsts noteikumi ir jāatstāj spēkā pēc saskaņotu robežvērtību pieņemšanas ar šo regulu, un līdz brīdim, kamēr minētās saskaņotās robežvērtības ir vienādas ar valstī jau pastāvošajām robežvērtībām vai zemākas par tām, tai būtu tie jādara zināmi Komisijai saskaņā ar LESD 114. panta 4. punktu. Turklāt saskaņā ar LESD 114. panta 5. punktu, ja kāda dalībvalsts

uzskata, ka tai jāievieš jauni valsts noteikumi – piemēram, noteikumi, ar kuriem ierobežo kadmija saturu fosfāta mēslošanas līdzekļos –, kas pamatojas uz jauniem zinātnes datiem vides vai darba vides aizsardzības jomā un ir saistīti ar īpašu problēmu, kas šai dalībvalstij radusies pēc šīs regulas pieņemšanas, tai būtu jādara Komisijai zināmi plānotie noteikumi, kā arī pamatojums to ieviešanai. (..)"

(44) Šo interpretāciju apliecina arī atšķirības Regulas (EK) Nr. 2003/2003 un Regulas (ES) 2019/1009 materiālajā piemērošanas jomā – Regula (ES) 2019/1009 aizstāj Regulu (EK) Nr. 2003/2003 ne tikai ar paplašinātu saskaņošanas jomu, bet arī pilnīgi citu regulatīvo režīmu.

(45) Var arī atzīmēt, ka iepriekšējos gadījumos, kad jauns saskaņošanas pasākums aizstājis esošo, Eiropas Savienības Tiesa (turpmāk "Tiesa") ir norādījusi tikai uz jaunpieņemto saskaņošanas pasākumu kā tādu, kas jāņem vērā, veicot novērtējumus saskaņā ar LESD 114. panta 4. punktu ([7]).

(46) Visbeidzot, tā kā saskaņošanas pasākums, kas jāņem vērā saistībā ar valsts noteikumiem, par kuriem paziņots saskaņā ar LESD 114. panta 4. punktu, ir Regula (ES) 2019/1009, Komisijai jāpārbauda, vai paziņotie valsts noteikumi bija iepriekš pastāvoši saskaņā ar LESD 114. panta 4. punkta nosacījumu.

(47) Ceturtkārt, gan Regulā (ES) 2019/1009, gan Regulā (EK) Nr. 2003/2003 ir noteikts iepriekš aprakstītais izvēles režīms, kas paredz, ka valsts noteikumi var pastāvēt līdztekus ES saskaņošanas noteikumiem tās pašas materiālās piemērošanas jomas ietvaros kā saskaņošanas noteikumi, taču tikai attiecībā uz līdzekļiem, kuri nav laisti tirgū, pamatojoties uz saskaņošanas noteikumiem. Paziņotie valsts noteikumi līdz šim tikuši piemēroti tikai mēslošanas līdzekļiem, kuri 17. apsvērumā ir nodēvēti par "valsts mēslošanas līdzekļiem". Tādēļ pašreizējā paziņoto valsts noteikumu piemērošana attiecībā uz valsts mēslošanas līdzekļiem ir likumīga, jo personām, kuras laiž mēslošanas līdzekļus tirgū, saskaņošanas noteikumi nav obligāti. Tomēr Slovākijas Republika tagad ir paredzējusi piemērot tos pašus paziņotos valsts noteikumus kā atkāpi no Regulas (ES) 2019/1009, lai gan tie netiek piemēroti kā atkāpe no Regulas (EK) Nr. 2003/2003.

(48) Šis sarežģītais apstāklis rada jautājumu, vai Slovākijas Republikas sniegto paziņojumu var uzskatīt par valsts noteikumu atstāšanu spēkā LESD 114. panta 4. punkta nozīmē, nevis valsts noteikumu ieviešanu pēc saskaņošanas pasākuma pieņemšanas saskaņā ar LESD 114. panta 5. punktu.

(49) Pirmkārt, var atzīmēt, ka paziņotie valsts noteikumi pašreizējā redakcijā ir spēkā no 2005. gada. Tātad tie bija spēkā laikā, kad tika izstrādāta Regula (ES) 2019/1009, un līdz ar to tie uzskatāmi par pastāvošiem pirms minētās regulas. Līdz ar to Slovākijas Republika nepieprasa ieviest valsts noteikumus pēc saskaņošanas pasākuma pieņemšanas, kā tas būtu paziņojuma gadījumā saskaņā ar LESD 114. panta 5. punktu.

(50) Taču rodas jautājums, vai paziņotie valsts noteikumi tiks atstāti spēkā LESD 114. panta 4. punkta nozīmē, jo paziņotie valsts noteikumi pašreizējā redakcijā neattiecas uz EK mēslošanas līdzekļiem. Tomēr Slovākijas Republikas nodoms ir piemērot paziņotos valsts noteikumus arī ES mēslošanas līdzekļiem. Lai to varētu īstenot, ir nepieciešams grozīt Slovākijas tiesību aktus.

(51) Lai noteiktu, vai paziņotie valsts noteikumi ir iepriekš pastāvoši LESD 114. panta 4. punkta nozīmē (lai gan tie būs nedaudz jāpielāgo, lai ietvertu ES mēslošanas līdzekļus, savukārt EK mēslošanas līdzekļi arī turpmāk nebūs ietverti), ir svarīgi ņemt vērā mērķi, kādēļ tiek nodalīts LESD 114. panta 4. un 5. punkts.

(52) Šī atšķirība ir izskatīta Tiesas judikatūrā. Lietā C-3/00 Dānija/Komisija Tiesa attiecībā uz EK līguma 95. pantu, kas atbilst LESD 114. pantam, secināja:

"Atšķirība starp abiem EK līguma 95. pantā paredzētajiem gadījumiem izpaužas tādējādi, ka pirmajā gadījumā runa ir par valsts tiesību normām, kas ir spēkā jau pirms saskaņošanas pasākuma. Tie Kopienas likumdevējam ir zināmi, bet tas nav varējis vai nav paredzējis tos ņemt vērā, veicot saskaņošanu. Tādējādi par pieņemamu atzīts tas, ka dalībvalsts var lūgt, lai attiecīgās tās normas tiek atstātas spēkā. Šajā nolūkā EK līgums paredz, ka šādiem pasākumiem jābūt pamatotiem ar būtiskām prasībām, kas paredzētas EK līguma 30. pantā vai kas attiecas uz darba vides vai vides aizsardzību. Turpretī otrajā gadījumā jaunu valsts tiesību aktu pieņemšana var vairāk apdraudēt saskaņošanas

([7]) Skatīt lietu C-360/14 P Vācija/Komisija.

procesu. Kopienas iestādes principā nevar ņemt vērā valsts tiesību aktu, izstrādājot saskaņošanas pasākumu. Šajā gadījumā EK līguma 30. pantā paredzētās prasības netiek ņemtas vērā un pieļaujams ir tikai tāds pamatojums, kas attiecas uz vides vai darba vides aizsardzību, ar nosacījumu, ka dalībvalsts iesniedz jaunus zinātniskus datus un ka nepieciešamība ieviest jaunas valsts tiesību normas ir saistīta ar īpašu problēmu attiecīgajā dalībvalstī, kas radusies pēc saskaņošanas pasākuma pieņemšanas." ([8])

(53) Ņemot vērā citēto judikatūru, jāatzīst, ka mērķis, kādēļ tiek nodalīts LESD 114. panta 4. un 5. punkts, ir izvirzīt augstākas pamatojuma prasības gadījumos, kad saskaņošana ir vairāk apdraudēta, jo attiecīgais valsts noteikums nav bijis zināms likumdevējam saskaņotā pasākuma izstrādes laikā.

(54) Kā jau tika konstatēts, paziņotie valsts noteikumi pašreizējā redakcijā ir spēkā no 2005. gada. Tātad tie bija spēkā laikā, kad tika izstrādāta Regula (ES) 2019/1009, un līdz ar to tie arī uzskatāmi par pastāvošiem pirms minētās regulas.

(55) Turklāt, kā izriet no ietekmes novērtējuma, kas pievienots priekšlikumam Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko nosaka noteikumus par to, kā tirgū dara pieejamus ar *CE* zīmi marķētus mēslošanas līdzekļus ([9]), laikā, kad tika izstrādāta Regula (ES) 2019/1009, paziņotie valsts noteikumi Savienības likumdevējam bija zināmi. Līdz ar to paziņotie valsts noteikumi ir uzskatāmi par iepriekš pastāvošiem, ņemot vērā LESD 114. panta 4. punktu.

(56) Kā minēts iepriekš, Regula (ES) 2019/1009 uzskatāma par atbilstīgo saskaņošanas pasākumu šim konkrētajam novērtējumam. Tādēļ paziņotie valsts noteikumi jānovērtē minētās regulas kontekstā. Ir jāizvērtē, vai paziņotie valsts noteikumi ir atkāpe no Regulas (ES) 2019/1009 un ir stingrāki par minēto regulu.

2.1.2. *Par paziņoto valsts noteikumu stingrību salīdzinājumā ar Regulu (ES) 2019/1009*

(57) Fosfāta mēslošanas līdzekļiem piemērojamā kadmija robežvērtība, kas noteikta Regulas (ES) 2019/1009 I pielikuma II daļas *PFC* 1(B) 3. punkta a) apakšpunkta ii) punktā un *PFC* 1(C)(I) 2. punkta a) apakšpunkta ii) punktā, no kura paredzēta atkāpe paziņotajos valsts noteikumos, ir 60 mg uz kg P_2O_5, savukārt paziņotajos valsts noteikumos paredzētā kadmija robežvērtība ir 20 mg uz kg P_2O_5. Tādēļ ir skaidrs, ka paziņotajos valsts noteikumos ir paredzēta atkāpe no Regulas (ES) 2019/1009 un tie ir stingrāki par minētās regulas noteikumiem.

(58) Ņemot vērā iepriekš minēto, var izdarīt šādus secinājumus: 1) paziņotie valsts noteikumi bija spēkā pirms saskaņošanas pasākuma, un likumdevējam par tiem bija zināms saskaņošanas pasākuma, proti, Regulas (ES) 2019/1009, izstrādes laikā. Tādēļ tie ir jāuzskata par iepriekš pastāvošu pasākumu saskaņā ar LESD 114. panta 4. punktu; 2) paziņotie valsts noteikumi, kuros paredzēta atkāpe no Regulas (ES) 2019/1009 I pielikuma II daļas *PFC* 1(B) 3. punkta a) apakšpunkta ii) punkta un *PFC* 1(C)(I) 2. punkta a) apakšpunkta ii) punkta, ir stingrāki par Regulas (ES) 2019/1009 prasībām.

(59) Tādējādi Komisija uzskata, ka Slovākijas Republikas iesniegtais paziņojums ir pilnā mērā pieņemams saskaņā ar LESD 114. panta 4. punktu.

2.2. **Novērtējums pēc būtības**

(60) Saskaņā ar LESD 114. panta 4. punktu un 6. punkta pirmo daļu Komisijai ir jāpārliecinās, ka ir izpildīti visi nosacījumi, kas dod iespēju dalībvalstij atstāt spēkā savus noteikumus, kuri atkāpjas no minētajā pantā paredzētā Savienības saskaņošanas pasākuma.

(61) Konkrētāk, Komisijai jānovērtē, vai paziņotie valsts noteikumi ir pamatojami ar LESD 36. pantā minētajiem būtiskajiem iemesliem, vai tiem ir sakars ar vides vai darba vides aizsardzību un vai tie paredz tikai tādus pasākumus, kas vajadzīgi likumīgā mērķa sasniegšanai. Turklāt, ja Komisija uzskata, ka valsts noteikumi atbilst iepriekš minētajiem nosacījumiem, saskaņā ar LESD 114. panta 6. punktu tai jāpārbauda, vai valsts noteikumi nav patvaļīgas diskriminācijas līdzeklis vai slēpts ierobežojums tirdzniecībā starp dalībvalstīm un vai tie nerada šķēršļus iekšējā tirgus darbībai.

([8]) Lieta C-3/00 Dānija/Komisija, 58. punkts. Papildus apstiprināts, piemēram, lietā T-234/04 Nīderlandes Karaliste/Komisija (58. punkts), apvienotajās lietās T-366/03 un T-235/04 *Land Oberösterreich* un Austrija/Komisija (62. punkts) un lietā C-512/99 Vācija/Komisija (41. punkts).

([9]) Skatīt ietekmes novērtējumu, kas pievienots Komisijas priekšlikumam un īpaši attiecas uz kadmija satura robežvērtību (SWD(2016) 64 final, PART 2/2): https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2016/EN/SWD-2016-64-F1-EN-MAIN-PART-2.PDF; jo īpaši skatīt 5., 6., 25., 28., 29. un 32. lpp., kā arī I pielikumu.

(62) Saskaņā ar LESD 114. panta 6. punktā noteiktajiem termiņiem Komisija, pārbaudot, vai saskaņā ar LESD 114. panta 4. punktu paziņotie valsts pasākumi ir pamatoti, balstās uz tiem pamatojumiem, kurus dalībvalsts norāda savā paziņojumā. Pierādīšanas pienākums piekrīt dalībvalstij, kura iesniegusi lūgumu saglabāt valsts pasākumus.

(63) Tomēr, ja Komisijai ir informācija, kuras dēļ varētu rasties vajadzība pārskatīt Savienības saskaņošanas pasākumu, no kura atkāpjas paziņotie valsts noteikumi, tā var šo informāciju ņemt vērā paziņoto valsts noteikumu vērtēšanā.

2.2.1. *Slovākijas Republikas nostāja*

(64) Slovākijas Republikas nostāja attiecībā uz kadmija saturu fosfāta mēslošanas līdzekļos, kuros ir vismaz 5 % P_2O_5, balstās uz augsnes ilgtermiņa aizsardzību, kā arī izrietošo cilvēka veselības un vides aizsardzību.

(65) Slovākijas Republika paziņojumā Komisijai analizēja Regulā (ES) 2019/1009 noteiktās robežvērtības 60 mg uz kg P_2O_5 paredzamo ietekmi valsts teritorijā. Šāda robežvērtība rada nopietnas bažas par cilvēka veselības un vides aizsardzību. Kadmijs tiek uzskatīts par kancerogēnu vielu, kas pieskaitāma vistoksiskākajiem elementiem. Augi viegli absorbē kadmiju, un tādējādi kadmijs nonāk barības ķēdē. Tādēļ Slovākijas Republika uzsver nepieciešamību samazināt turpmāku eksponētību kadmijam, kas rodas, kadmijam nonākot organismā ar pārtiku.

(66) Papildus bažām par cilvēka veselību Slovākijas Republika arī iesniedza pamatojumu saistībā ar vides aizsardzību un augšņu ilgtermiņa aizsardzību. Augsnes Slovākijas Republikā galvenokārt ir skābas vai ļoti skābas, līdz ar to tajās vieglāk uzkrājas kadmijs, tādēļ tām nepieciešama labāka aizsardzība.

(67) Savā pamatojumā Slovākijas Republika izmanto vairākus pētījumus, kuros kadmija uzkrāšanās cilvēka organismā ir saistīta ar vairākām veselības problēmām, piemēram, nelabvēlīgu ietekmi uz sirds, plaušu, kaulu, dzimumdziedzeru un jo īpaši nieru veselību, kā arī osteoporozi ([10]). Tāpat Slovākijas Republika paziņojumā arī izmanto dažādus avotus saistībā ar kadmija uzkrāšanos augsnē ([11]). Minētajos avotos ir norādīts, ka pastāv tieša saikne starp kadmija uzkrāšanos augsnē, tā neizbēgamo nonākšanu pārtikā un barībā un nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēka veselību.

(68) Konkrētāk, tiek apgalvots, ka kadmija nonākšana no augsnes augos ir lielā mērā atkarīga no augsnes pH līmeņa, proti, skābas augsnes rada vislielāko risku. Jo skābāka augsne, jo lielāks kadmija daudzums nokļūst augos (pat tad, ja augsnē ir samērā zems kadmija saturs) un pēc tam ātrāk un lielākā daudzumā nonāk barības ķēdē.

(69) Tā kā kadmijs ir nenoārdāms piemaisījums, tas saglabājas augsnē 75–380 gadus un nepastāv mehānismi, lai nodrošinātu tā sadalīšanos. Gluži otrādi tas uzkrājas, jo tā mobilitāte augsnē ir daudz mazāka nekā gaisā vai ūdenī. Tas cieši saistās ar organiskajām vielām augsnes virsas horizontos. Galvenais faktors, kas ietekmē kadmija mobilitāti augsnē ir augsnes pH līmenis, humusa un ūdenī šķīstošo organisko vielu saturs, oksihidroksīdu un konkurējošo jonu esība un paaugstināts mitrums.

(70) Vairāk nekā 70 % no Slovākijas lauksaimniecības augsnēm ir skābas vai ļoti skābas. Tas ir ļoti negatīvs un būtisks faktors, novērtējot kadmija mobilitāti augsnes un augu sistēmā.

([10]) Piemēram, *Wexler P.*, 1999. *Encyclopedia of Toxicology. Academic Press*, 1999, un Zviedrijas Uzņēmējdarbības un inovāciju ministrijas izdevums "Zviedrijas nostāja attiecībā uz kadmija radīto risku cilvēka veselībai", N2016/02227/JM, 2016. gada 14. septembris.

([11]) *Čurlík J.*, 2012: *Potenciálne toxické stopové prvky a ich distribúcia v pôdach Slovenska* (Potenciāli toksiski mikroelementi un to izplatība augsnē Slovākijā). Dabaszinātņu fakultāte, Komenska Universitāte, Bratislava, 285.–287. lpp.
(*Čurlík*, 2012). ESAO, 1994. *Cadmium: Risk reduction monograph No 5*. ESAO Vides direktorāts, Parīze, *Christensen, J. B., Haung, P. M.*, 1999. *Solid phase cadmium and the reaction of aqueous cadmium with soil surfaces*. Izdevumā: *McLaughlin, M. J., Singh, B.r.* (*eds*), *Cadmium and plants. Kluwer Acad. Publ.* Londona. 65.–96. lpp.

(71) Papildus lielajam skābuma līmenim Slovākijas augsnēs arī arvien samazinās organisko vielu saturs. Regulāru un pietiekamu augsnes apgādi ar organiskajām vielām var nodrošināt, izmantojot ar lopkopību cieši saistītos organiskos mēslošanas līdzekļus. Organiskā oglekļa saturs un organisko vielu satura kvalitāte Slovākijas lauksaimniecības augsnēs ir ievērojami mainījusies kopš 1990. gada, kad sāka samazināties lauksaimniecības dzīvnieku skaits. Eiropas Savienībā Slovākijas Republika ir viena no valstīm ar zemāko lauksaimniecības dzīvnieku skaitu uz hektāru. Tas ir vēl viens iemesls, kāpēc iespēja nepalielināt kadmija līmeni Slovākijas augsnēs ir tik nozīmīga.

(72) Turklāt Slovākijas Republika uzsver, ka ir ļoti svarīgi novērst vai ierobežot kadmija nokļūšanu lauksaimniecības augsnē no fosfāta mēslošanas līdzekļiem, jo dažviet Slovākijā ir konstatēts, ka augsnē ir augsta kadmija koncentrācija dažādu faktoru dēļ, piemēram, dabiskā ģeoķīmiskā sastāva, atmosfēras pārneses vai attiecīgajās vietās iepriekš īstenotas rūpnieciskas darbības dēļ. Lauksaimniecības zemēs kadmija koncentrācija galvenokārt ir antropogēnas izcelsmes, un tās rašanos lielā mērā izraisīja fosfāta mēslošanas līdzekļu izmantošana. Tādēļ turpmāka fosfāta mēslošanas līdzekļu lietošana minētajās vietās nav vēlama un var radīt nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēka veselību.

(73) Lielākā daļa fosfāta mēslošanas līdzekļu Slovākijas Republikas tirgū ir EK mēslošanas līdzekļi. Tomēr vairumam EK mēslošanas līdzekļu Slovākijas Republikas tirgū kadmija saturs ir mazāks par 20 mg uz kg P_2O_5. Slovākijas Republika pauž bažas, ka neraugoties uz to, ka 95 % importēto mēslošanas līdzekļu jau atbilst turpmāk paredzētajai robežvērtībai 60 mg uz kg P_2O_5, kas noteikta Regulā (ES) 2019/1009, dažās vietās Slovākijā kadmija saturs palielinās gan augsnē, gan lauksaimniecības produktos. Tā rezultātā jau ir palielinājies kadmija saturs zīdaiņu barībā. Turklāt Slovākijas Republika ar bažām norāda, ka nākotnē varētu mainīties importēšanas tendences un būtiski pieaugt tādu līdzekļu tirdzniecība, kuros kadmija līmenis pārsniedz 20 mg uz kg P_2O_5, tādējādi izraisot papildu kadmija uzkrāšanos augsnē un nonākšanu barības ķēdē.

(74) Visbeidzot, Slovākijas Republika norāda, ka Slovākijā nav fosfāta mēslošanas līdzekļu ražotāju, līdz ar to nav iemesla bažām, ka atkāpe, attiecībā uz kuru iesniegts pieteikums, varētu radīt priekšrocības valsts ražotājiem.

2.2.2. *Slovākijas Republikas nostājas novērtējums*

2.2.2.1. LESD 36. pantā minēto būtisko iemeslu vai iemeslu, kas radušies nolūkā aizsargāt vidi vai darba vidi, pamatojums

(75) Paziņoto valsts noteikumu mērķis ir nodrošināt augstāku cilvēka veselības un vides aizsardzības līmeni nekā paredzēts Regulā (ES) 2019/1009 attiecībā uz eksponētību kadmijam, nepieļaujot turpmāku kadmija uzkrāšanos augsnē. Lai sasniegtu šo mērķi, ir jāsaglabā zemāka maksimālā kadmija satura robežvērtība tādos fosfāta mēslošanas līdzekļos, kuros ir vismaz 5 masas % P_2O_5, salīdzinājumā ar Regulā (ES) 2019/1009 paredzēto saskaņoto robežvērtību.

(76) Attiecībā uz cilvēka veselības aizsardzību jāatzīmē, ka kadmijs ir nebūtisks un toksisks elements cilvēkiem, turklāt tas nav lietderīgs arī augiem vai dzīvniekiem. Konkrēti, kadmija oksīds ir klasificēts kā 2. kategorijas kancerogēna viela saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1272/2008 ([12]).

(77) Kadmija klātbūtne augos un kadmija uzņemšana ar pārtikas produktiem ilgākā laika posmā var nelabvēlīgi ietekmēt cilvēka veselību. Pēc tam, kad kadmijs ir absorbēts cilvēka ķermenī, tas lielā mērā saglabājas un uzkrājas ķermenī visas dzīves laikā ([13]).

(78) Kadmijs var bojāt nieres, izraisot pārmērīgu olbaltumvielu rašanos urīnā. Kadmija ekspozīcijas ilgums un līmenis nosaka šīs iedarbības smagumu. Skeleta bojājumi ir vēl viena kritiskā ietekme, ko rada hroniska eksponētība kadmijam, ja tā līmenis ir nedaudz augstāks par līmeni, kurā olbaltumvielu saturs urīnā būtu agrīns indikators. Kadmijs galvenokārt uzkrājas aknās un nierēs, tā izdalīšanās notiek lēni, un cilvēka ķermenī tas var saglabāties gadu desmitiem ilgi.

([12]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1272/2008 (2008. gada 16. decembris) par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakošanu un ar ko groza un atceļ Direktīvas 67/548/EEK un 1999/45/EK un groza Regulu (EK) Nr. 1907/2006 (OV L 353, 31.12.2008., 1. lpp.).

([13]) Sk. Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes 2012. gada zinātnisko ziņojumu "*Cadmium dietary exposure in the European population*", kas publicēts vietnē https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/scientific_output/files/main_documents/2551.pdf, *EFSA Journal* 2012; 10(1).

(79) Plašāka sabiedrība kadmijam ir eksponēta vairākos veidos, tostarp tas tiek uzņemts smēķējot. Nesmēķētājiem nozīmīgākais kadmija uzņemšanas avots ir pārtika. Kadmijs galvenokārt ir toksisks nierēm, bet var izraisīt arī kaulu demineralizāciju, un statistiski tas ir saistīts ar paaugstinātu vēža risku plaušās, endometrijā, urīnpūslī un krūtīs ([14]). Turklāt nevar izslēgt veselības riskus pieaugušiem smēķētājiem un cilvēkiem ar izsīkušiem dzelzs krājumiem, un/vai tiem, kuri dzīvo rūpniecisko avotu tuvumā ([15]).

(80) Turklāt papildus ietekmei uz cilvēka veselību papildu kadmija uzkrāšanās augsnē var negatīvi ietekmēt augsnes bioloģisko daudzveidību un tādējādi arī augsnes funkcijas (piemēram, organisko vielu noārdīšanos), kā arī gruntsūdeņu kvalitāti, kadmijam izskalojoties augsnē. Augsnes īpašības ietekmē gan kadmija toksicitāti, gan biopieejamību. Kadmija mobilitāte un biopieejamība ir lielākas skābākās augsnēs un mazākas kaļķainās augsnēs. Ņemot vērā, ka: 1) aptuveni 70 % no Slovākijas lauksaimniecības augsnēm ir skābas vai ļoti skābas, 2) Slovākijas lauksaimniecības augsnēs arvien samazinās organisko vielu saturs zemā lauksaimniecības dzīvnieku skaita dēļ, un 3) augsnēs Slovākijā jau ir augsts kadmija piesārņojuma līmenis dažādu iepriekš minēto faktoru dēļ, varam secināt, ka šajā dalībvalstī pastāv īpaši apstākļi – tā ir īpaši pakļauta kadmija uzkrāšanās augsnē riskam.

(81) Bažas par kadmija radīto risku cilvēka veselībai un videi Padome pauda jau 1988. gada 25. janvāra rezolūcijā ([16]). Padome uzsvēra, ka ir svarīgi samazināt kadmija ieplūdi augsnē no visiem avotiem, tostarp no difūzajiem avotiem (piemēram, atmosfēras pārneses, fosfāta mēslošanas līdzekļiem, notekūdeņu dūņām utt.), cita starpā veicot "atbilstošus pasākumus kadmija satura kontrolei fosfāta mēslošanas līdzekļos, izmantojot piemērotu tehnoloģiju, kas nerada pārmērīgas izmaksas un ņem vērā vides apstākļus dažādos Kopienas reģionos".

(82) 2002. gadā Veselības un vides apdraudējuma zinātniskā komiteja secināja, ka robežvērtība 40 mg uz kg P_2O_5 vai vairāk izraisītu kadmija uzkrāšanos lielākajā daļā Eiropas Savienības augšņu. Turpretī nebija gaidāms, ka robežvērtība 20 mg uz kg P_2O_5 vai mazāk radīs ilglaicīgu uzkrāšanos augsnē 100 gadu laikā, neņemot vērā citas kadmija ieplūdes.

(83) Nodomu risināt jautājumu par nejaušu kadmija saturu minerālmēslos Komisija tika izziņojusi jau Regulas (EK) Nr. 2003/2003 15. apsvērumā.

(84) Priekšlikumā Regulai (ES) 2019/1009 ([17]), pamatojoties uz zinātniskajiem datiem, kas bija pieejami, novērtējot ietekmi, Komisija secināja, ka kadmijs metāla veidā un kadmija oksīds kopumā var radīt nopietnu risku veselībai. Komisija ierosināja fosfāta mēslošanas līdzekļiem noteikt robežvērtību 60 mg uz kg P_2O_5 un 12 gadu laikā pēc jaunās regulas piemērošanas pakāpeniski samazināt šo robežvērtību līdz 20 mg uz kg P_2O_5.

(85) Pastāv arī vispārēja vienprātība, ka mēslošanas līdzekļos esošais kadmijs ir galvenais kadmija avots, no kurienes tas nokļūst augsnē un barības ķēdē ([18]). Regula (ES) 2019/1009 nosaka robežvērtību 60 mg uz kg P_2O_5, ko piemēro no 2022. gada 16. jūlija. Lielākā daļa Eiropas tirgū pieejamo mēslošanas līdzekļu jau atbilst šai robežvērtībai. Kaut arī šīs robežvērtības ieviešana ir solis pareizajā virzienā, balstoties uz pieejamajiem zinātniskajiem datiem, maz ticams, ka tas ilgtermiņā būtiski samazinās kadmija uzkrāšanos augsnē.

(86) Atzīstot, ka nākotnē ir vajadzīgas stingrākas saskaņotās kadmija satura robežvērtības fosfāta mēslošanas līdzekļos, Regula (ES) 2019/1009 uzliek Komisijai pienākumu no jauna novērtēt šīs robežvērtības ar mērķi tās samazināt, ja iespējams.

(87) Balstoties uz iepriekš minēto, jāatzīst, ka paziņotajos valsts noteikumos noteiktā maksimālā robežvērtība ir pamatota ar vajadzību aizsargāt cilvēka veselību un dzīvību un vidi.

([14]) *EFSA Journal* 2012; 10(1).

([15]) ES riska novērtējuma ziņojums par kadmiju un kadmija oksīdu, citēts SWD(2016)64 final, 11. lpp.

([16]) OV C 30, 4.2.1988., 1. lpp.

([17]) COM(2016) 157 final – 2016/084(COD).

([18]) Skatīt *Erik Smolders&Laetitia Six* veikto pētījumu "*Revisiting and updating the effect of phosphate fertilizers to cadmium accumulation in European agricultural soils*", ko 2013. gadā pasūtīja *Fertilizers Europe* un kas publicēts vietnē http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/environmental_risks/docs/scher_o_168_rd_en.pdf.

2.2.2.2. Patvaļīgas diskriminācijas, dalībvalstu savstarpējās tirdzniecības slēptu ierobežojumu vai iekšējā tirgus darbības šķēršļu neesība

a) Patvaļīgas diskriminācijas neesība

(88) LESD 114. panta 6. punktā ir noteikts, ka Komisijai jāpārbauda, vai paziņoto pasākumu atstāšana spēkā nav patvaļīgas diskriminācijas līdzeklis. Saskaņā ar Tiesas judikatūru ([19]), lai izvairītos no diskriminēšanas, līdzīgās situācijās nedrīkst būt atšķirīga attieksme un atšķirīgās situācijās nedrīkst būt vienāda attieksme, ja vien nav objektīva pamatojuma. Diskriminācijas neesība nozīmē to, ka valsts ierobežojumus tirdzniecībā nevar izmantot tā, lai diskriminētu citu dalībvalstu izcelsmes preces.

(89) Slovākijas Republika norādīja, ka pašlaik Slovākijā netiek ražoti fosfāta mēslošanas līdzekļi. Turklāt Komisija atzīmē, ka gadījumā, ja Slovākijā nākotnē tiktu uzsākta šāda ražošana, paziņotie valsts noteikumi tiktu piemēroti gan vietējiem ražojumiem, gan citās dalībvalstīs izgatavotiem ražojumiem. Kamēr nav pierādīts pretējais, var secināt, ka šie paziņotie valsts noteikumi nav patvaļīgas diskriminācijas līdzeklis.

b) Slēptu tirdzniecības ierobežojumu neesība

(90) Valsts pasākumi, kuri paredz stingrākus nosacījumus produktu laišanai tirgū nekā Savienības regula, parasti būtu šķērslis tirdzniecībai. Tas tā ir tādēļ, ka dažus produktus, kas likumīgi laisti tirgū pārējā Savienībā, saskaņā ar valsts noteikumiem nav paredzēts laist tirgū attiecīgajā dalībvalstī. LESD 114. panta 6. punkta priekšnosacījumu mērķis ir novērst, ka ar minētā panta 4. un 5. punkta kritērijiem pamatotus ierobežojumus piemēro neatbilstīgu iemeslu dēļ un ka faktiski tie kļūst par ekonomiskiem pasākumiem, kas kavē produktu importēšanu no citām dalībvalstīm, proti, par līdzekļiem, kas netieši aizsargā valsts vietējos ražojumus ([20]).

(91) Ņemot vērā to, ka paziņotie valsts noteikumi nosaka stingrāku robežvērtību attiecībā uz kadmija saturu fosfāta mēslošanas līdzekļos arī citu dalībvalstu uzņēmumiem citādi saskaņotā jomā, tie varētu nozīmēt slēptu tirdzniecības ierobežošanu vai šķērsli iekšējā tirgus darbībai.

(92) Tā kā nav pierādījumu tam, ka valsts noteikumi faktiski būtu paredzēti valsts vietējo ražojumu aizsardzībai, var secināt, ka tie nav slēpts ierobežojums tirdzniecībā starp dalībvalstīm. Tādējādi Komisijai atliek izvērtēt, vai paziņotie valsts noteikumi rada šķēršļus iekšējā tirgus darbībai.

c) Šķēršļu neesība iekšējā tirgus darbībai

(93) LESD 114. panta 6. punkts uzliek Komisijai pienākumu pārbaudīt, vai paziņoto pasākumu atstāšana spēkā nerada šķēršļus iekšējā tirgus darbībai. Šo nosacījumu nevar interpretēt tādā veidā, ka tas neļauj apstiprināt nevienu valsts pasākumu, kurš varētu ietekmēt iekšējā tirgus darbību. Ikviens valsts pasākums, kas atkāpjas no saskaņošanas pasākuma, kura mērķis ir iekšējā tirgus izveide un darbība, būtībā ir pasākums, kurš varētu ietekmēt iekšējo tirgu. Tādēļ, lai saglabātu LESD 114. pantā noteiktās procedūras lietderīgumu, jēdziens "šķērslis iekšējā tirgus darbībai" LESD 114. panta 6. punkta kontekstā ir jāsaprot kā nesamērīga ietekme uz izvirzīto mērķi ([21]).

([19]) Piemēram, C-492/14 *Essent Belgium*, 80. punkts, Komisijas Lēmums (ES) 2018/702 (2018. gada 8. maijs) par Dānijas paziņotajiem valsts noteikumiem attiecībā uz nitrītu pievienošanu noteiktiem gaļas produktiem, 52. punkts (OV L 118, 14.5.2018., 7. lpp.); Komisijas Lēmums 2006/348/EK (2006. gada 3. janvāris) par valsts noteikumiem, par kuriem paziņojusi Somijas Republika atbilstoši EK Līguma 95. panta 4. punktam attiecībā uz maksimālo pieļaujamo kadmija saturu mēslošanas līdzekļos, 38. punkts (OV L 129, 17.5.2006., 25. lpp.); Komisijas Lēmums 2006/347/EK (2006. gada 3. janvāris) par valsts noteikumiem, par kuriem paziņojusi Zviedrijas Karaliste atbilstoši EK Līguma 95. panta 4. punktam attiecībā uz maksimālo pieļaujamo kadmija saturu mēslošanas līdzekļos, 39. punkts (OV L 129, 17.5.2006., 19. lpp.); Komisijas Lēmums 2006/349/EK (2006. gada 3. janvāris) par valsts noteikumiem, par kuriem paziņojusi Austrijas Republika atbilstoši EK Līguma 95. panta 4. punktam attiecībā uz maksimālo pieļaujamo kadmija saturu mēslošanas līdzekļos, 39. punkts (OV L 129, 17.5.2006., 31. lpp.).

([20]) Lēmums (ES) 2018/702, 54. punkts; Lēmums 2006/348/EK, 40. punkts; Lēmums 2006/347/EK, 41. punkts; Lēmums 2006/349/EK, 41. punkts.

([21]) Lēmums (ES) 2018/702, 55. punkts; Lēmums 2006/348/EK, 42. punkts; Lēmums 2006/347/EK, 43. punkts; Lēmums 2006/349/EK, 43. punkts.

(94) Vērtējot, vai paziņotie valsts noteikumi ir piemēroti un nepieciešami mērķa sasniegšanai, jāņem vērā vairāki apstākļi. Komisijai jāizvērtē, vai aizsardzības līmenis, kas izriet no paziņotajos valsts noteikumos paredzētās kadmija robežvērtības ir augstāks nekā saskaņošanas pasākumā un ļauj efektīvi aizsargāt cilvēka veselību un dzīvību, no vienas puses, un vidi, no otras puses.

(95) Paziņoto valsts noteikumu mērķis ir aizsargāt cilvēka veselību un vidi, nepieļaujot kadmija uzkrāšanos augsnē. Slovākijas Republika paziņojumā Komisijai pamato atkāpes nepieciešamību, minot īpašos apstākļus saistībā ar Slovākijas lauksaimniecības augšņu paaugstināto skābumu un zemo organisko vielu saturu, kā arī no tā izrietošo nelabvēlīgo ietekmi uz kadmija līmeni augsnē un valsts iedzīvotāju veselību. Aptuveni 70 % no Slovākijas lauksaimniecības augsnēm ir skābas vai ļoti skābas un daudzās vietās pazeminās organisko vielu saturs, tādēļ šajā dalībvalstī pastāv īpaši apstākļi – tā ir īpaši pakļauta riskam, ka augsnē uzkrāsies kadmijs.

(96) Ir arī atzīts, ka mēslošanas līdzekļiem piemērojamā kadmija koncentrācijas maksimālā robežvērtība 20 mg uz kg P_2O_5 vai mazāk ir efektīva nolūkā nepieļaut kadmija ilgtermiņa uzkrāšanos augsnē 100 gadu laikā.

(97) Ņemot vērā arī aspektus, kas saistīti ar Slovākijas Republikas īpašajiem apstākļiem, paziņotie valsts noteikumi ir uzskatāmi par nepieciešamiem, lai sasniegtu to mērķus.

(98) Turklāt Slovākijas Republika apgalvo, ka lielākajā daļā tirgū pieejamo mēslošanas līdzekļu kadmija saturs jau ir zemāks par robežvērtību 20 mg uz kg P_2O_5, lai gan šāda prasība pašlaik uz EK mēslošanas līdzekļiem neattiecas. Tādēļ, nosakot robežvērtību 20 mg uz kg P_2O_5, tirgus darbība netiks būtiski traucēta.

(99) Citu pasākumu, piemēram, izmantošanas ierobežojumu, ieviešana praksē būtu ļoti grūti kontrolējama un nesasniegtu izvirzīto mērķi. Komisija uzskata, ka paziņoto valsts noteikumu atstāšana spēkā nav nesamērīga un nerada šķēršļus iekšējā tirgus darbībai LESD 114. panta 6. punkta nozīmē.

(100) Pamatojoties uz šo analīzi, Komisija uzskata, ka nosacījums par šķēršļu neradīšanu iekšējā tirgus darbībai ir izpildīts.

2.2.2.3. Laika ierobežojums

(101) Lai nodrošinātu, ka valsts pasākums un potenciālais šķērslis iekšējā tirgus darbībai tiek ierobežots līdz tam, kas ir absolūti nepieciešams Slovākijas Republikas izvirzīto mērķu sasniegšanai, valstij piešķirtā atkāpe būtu jāierobežo laikā. Atkāpe vairs nebūs nepieciešama, ja nākotnē saskaņoto robežvērtību noteiks Slovākijas Republikas robežvērtības līmenī vai zemāk.

(102) Saskaņoto robežvērtību var noteikt Slovākijas Republikas robežvērtības līmenī vai zemāk par to tikai ar Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumu, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu, piemēram, saistībā ar pārskatīšanu, kas minēta Regulas (ES) 2019/1009 49. panta b) punktā. Tādēļ laikposms, uz kuru piešķir atkāpi, nebūtu jāierobežo līdz noteiktam datumam ar šo lēmumu, bet jāsaskaņo ar likumdevēja lēmumu, ko tas nākotnē varētu pieņemt šajā jomā.

(103) Tas atbilst Regulas (ES) 2019/1009 3. panta 2. punktam, kurā paredzēts, ka attiecībā uz kadmija saturu var turpināt piemērot atkāpes no Regulas (EK) Nr. 2003/2003 saskaņā ar LESD 114. panta 4. punktu līdz brīdim, kad Savienības līmenī sāk piemērot tādas saskaņotas robežvērtības kadmija saturam fosfāta mēslošanas līdzekļos, kas ir vienādas ar valsts robežvērtībām vai zemākas par tām.

(104) Tādējādi paziņoto valsts noteikumu apstiprinājums būtu jāpiemēro līdz brīdim, kad Savienības līmenī sāk piemērot pārskatītu saskaņoto robežvērtību, kas vienāda ar Slovākijas Republikas robežvērtību vai zemāka par to.

3. **SECINĀJUMI**

(105) Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, būtu jāsecina, ka Slovākijas Republikas paziņojums par nodomu atstāt spēkā valsts noteikumus, ar kuriem atkāpjas no Regulas (ES) 2019/1009, kas iesniegts 2019. gada 9. augustā, ir pieņemams.

(106) Papildus Komisija uzskata, ka paziņotie valsts noteikumi:

— atbilst cilvēka veselības un vides aizsardzības vajadzībām,

— ir samērīgi attiecībā pret izvirzītajiem mērķiem,

— nav patvaļīgas diskriminācijas līdzeklis,

— nav slēpts ierobežojums tirdzniecībā starp dalībvalstīm.

(107) Tādēļ Komisija uzskata, ka paziņotos valsts noteikumus var apstiprināt.

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Valsts noteikumi, kurus Slovākijas Republika ir paziņojusi saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 114. panta 4. punktu un ar kuriem atkāpjas no Regulas (ES) 2019/1009 prasībām attiecībā uz kadmija saturu fosfāta mēslošanas līdzekļos, t. i., aizliedz laist Slovākijas tirgū fosfāta mēslošanas līdzekļus, kuros ir vismaz 5 masas % P_2O_5 un kuri minēti Regulas (ES) 2019/1009 I pielikuma *PFC* 1(B) 3. punkta a) apakšpunkta ii) punktā un *PFC* 1(C)(I) 2. punkta a) apakšpunkta ii) punktā, ja to kadmija saturs pārsniedz 20 mg uz kg P_2O_5, ir apstiprināti līdz brīdim, kad Savienības līmenī sāk piemērot pārskatītu saskaņoto robežvērtību, kas ir vienāda ar Slovākijas robežvērtību vai zemāka par to.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Slovākijas Republikai.

Briselē, 2020. gada 6. augustā

Komisijas vārdā –
Komisijas loceklis
Thierry BRETON